

Attentiepunten Controleplan

Het doel van het controleplan is het controlerisico bij de controle van een jaarrekening te beperken tot een aanvaardbaar niveau. Bij het opstellen van het controleplan wordt de bedrijfsverkenning uitgevoerd c.q. bijgewerkt, wordt de algehele controleaanpak geformuleerd en wordt door middel van de risico-inschatting voor de jaarrekening als geheel en voor de transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichting op controledoelstelling niveau een risicogerichte controleplanning opgesteld. Op basis van een verkenning van de AO/IB wordt per jaarrekeningpost en per controledoelstelling vastgesteld welke controlemaatregelen worden getroffen om de geïdentificeerde risico's van materiële onjuistheden in de jaarrekening te ondervangen. Mede hiervoor wordt de materialiteit bepaald.

In dit document wordt er van uitgegaan dat de opdracht kan worden geaccepteerd c.q. gecontinueerd en dat sprake is van een nieuwe opdracht.

Het controleplan behandelt onder andere de volgende elementen.

1. Opdracht:

Opdracht bevestiging:

- Verplichte/vrijwillige wettelijke controle.
- Gewenste verklaringen, rapporten, managementletters.

2. Algehele controleaanpak

Vaststellen algehele controleaanpak

- Identificeren kenmerken opdracht bepalend voor de reikwijdte
 - o Gebruikte grondslagen financiële verslaggeving
 - o Specifieke verslaggevingseisen bedrijfstak
 - o Vestigingsplaatsen
 - o Planning rapportages (deadlines tussentijdse rapportages en eindrapportage, data besprekingen met leiding huishouding en organen governance)
 - o Belangrijke factoren
 - Controletoleranties
 - Identificeren van mogelijke risicovolle deelgebieden
 - Onderdelen en rekeningen van materieel belang
 - Mogelijkheden systeemgerichte controle
 - Recente ontwikkelingen

Op basis van de nu bekende gegevens wordt de controle in grote lijnen gepland:

- De in te zetten mensen qua competenties worden bepaald op deelgebiedniveau
- De mensen worden toegewezen aan de deelgebieden
- Deze toewijzingen worden in de kantoorplanning verwerkt
- De wijze van leiding geven aan en begeleiden van en het toezicht houden op de controleopdracht wordt vastgesteld en de hiervoor benodigde capaciteit wordt ingepland.

Aangezien bij controle van de jaarrekening van MKB ondernemingen de coördinatie en communicatie veel eenvoudiger zijn kan volstaan worden met een korte notitie waarin bovengenoemde elementen worden benoemd. Het is efficiënt en effectief deze notitie aan het einde van de controleopdracht, bij de evaluatie, op te stellen en voorafgaand aan de controle van de volgende jaarrekening na een gesprek met de DGA te updaten. Neem in deze bespreking ook de risico's van fraude mee en bespreek de maatregelen ter bestrijding van fraude die de onderneming heeft getroffen. (COS 240)

3. Bedrijfsverkenning

Begrip verkrijgen van specifieke aspecten van de huishouding en haar omgeving

- Bedrijfstak, wet- en regelgeving en andere externe factoren (inclusief specifieke verslaggevingseisen)
- Typologie / aard van de huishouding en juridische structuur
- Ondernemingsdoelstellingen / strategieën en de hieraan gerelateerde (bedrijfs)risico's voor materiële onjuistheden in de jaarrekening / jaarrekeningposten
- Prestatie-indicatoren voor de financiële prestaties van de huishouding / het management
- Interne Beheersing: ontworpen en geïmplementeerd om geïdentificeerde bedrijfsrisico's te ondervangen welke het realiseren van bedrijfsdoelstellingen bedreigen.

Gebruik hiervoor de vragenlijst bedrijfsverkenning.

4. Hoofdpijnen Administratieve Organisatie en Interne Beheersing (AO/IB)

De volgende informatie wordt verzameld en vastgelegd

- Activiteiten/processen/afdelingen/bevoegdheden/budgetten
- Administratieve systemen
- Gegevensverwerking: primaire registraties en automatisering

Gebruik hiervoor de vragenlijsten AO en automatisering, inherent risico en managementrisico. De risicovragenlijsten zijn met name bedoeld om een beeld te krijgen van de controleomgeving en het commitment van de leiding ten aanzien van interne beheersing en integriteit. Voeg een organisatieschema van de onderneming toe met de belangrijkste afdelingen (inclusief sleutelfunctionarissen) en processen. Conform COS 315 dienen de 5 componenten van Interne Beheersing (volgens het Coso-model) te worden opgenomen in de beschrijving. De componenten zijn:

- Beheersingsomgeving
 - o Communicatie, integriteit en ethische waarden
 - o Toewijding aan competenties
 - o Betrokkenheid toezichhouders
 - o Managementstijl
 - o Organisatiestructuur
 - o Delegeren verantwoordelijkheid en autorisatie
 - o Personeelsbeleid
- Risico-inschattingsproces
 - o Intern identificeren van bedrijfsrisico's en het nemen van maatregelen en resultaten
 - o Bij kleine huishoudingen bespreken met DGA/leiding op welke wijze bedrijfsrisico's worden ingeschat en hoe hiermee wordt omgegaan
- Informatiesysteem
 - o Traditionele AO
 - o Procedures en instructies m.b.t. initiëren, vastleggen, verwerken en rapporteren van transacties, gebeurtenissen en toestanden en de verantwoording van de gerelateerde activa, passiva en vermogen
- Beheersingsactiviteiten en -maatregelen
 - o Traditionele interne controle
 - o Autorisatie
 - o Prestatiebeoordeling
 - o Functiescheiding
 - o Etc
 - o Koppelen naar transactiestromen en jaarrekeningposten
- Evalueren van beheersingsmaatregelen
 - o Continu proces
 - o IAD, controller
 - o Beoordeling informatiebronnen

Wijdt aan elke component een paragraaf.

5. Risicoanalyse

Bij het uitvoeren van de risicoanalyse wordt ingeschat hoe groot het risico is dat materiële onjuistheden in de jaarrekening terecht komen. De risico's worden ingeschat op het niveau van:

- De jaarrekening als geheel
- en op Controledoelstellingniveau voor:
 - o Transactiestromen
 - o (grootboek) Rekening niveau
 - o Toelichting op de jaarrekening

Bepaal de transactiestromen en jaarrekeningposten waarvan de risico's dienen te worden ingeschat en bereid de risicoanalyse matrix voor. Organiseer een bespreking met het controleteam en bespreek de risico's op materiële onjuistheden in de jaarrekening die onderkend worden bij de onderneming van cliënt. Bespreek in deze bijeenkomst ook de risico's op fraude en de maatregelen die de cliënt hiertegen heeft getroffen (COS 240).

Geef in de matrix aan welke risico's als significante risico's zijn te beschouwen. Dit zijn risico's waarbij hetzij de kans op materiële onjuistheden hetzij het mogelijk effect op de jaarrekening groot zijn. Deze risico's vragen extra controle aandacht. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Frauderisico
- Recente ontwikkelingen op economisch, verslaggevings of andere gebieden
- Complexiteit van transacties
- Materiële transacties met verbonden partijen
- Subjectieve elementen in waardering of schatting
- Ongebruikelijke transacties

Voor significante risico's dient:

- Altijd opzet en bestaan nagegaan te worden van mitigerende beheersingsmaatregelen en dit documenteren
- Bij vertrouwen op deze maatregelen dienen deze jaarlijks getoetst te worden
- Altijd (aanvullende) gegevensgerichte controlemaatregelen worden uitgevoerd
- In bijzondere situaties niet alleen gegevensgericht controleren

In de door Extendum ontwikkelde controlematrix is ruimte om een en ander vast te leggen. Wellicht is voor completering van de matrix nader onderzoek bij de cliënt nodig. Zodra de maatregelen van de cliënt ter ondervanging van de risico's zijn vastgelegd kan de matrix worden gecompleteerd door het resterende risico te bepalen en de benodigde controlemaatregelen zo concreet mogelijk aan te geven en een verwijzing op te nemen naar het controlewerkprogramma waar de maatregelen op instructieniveau zijn uitgewerkt.

Op jaarrekeningpostniveau zullen altijd gegevensgerichte controlemaatregelen dienen te worden uitgevoerd al of niet in combinatie met systeemgerichte controlemaatregelen. Gedurende de controle zullen de accountant en het controleteam continu alert dienen te zijn op eventueel benodigde aanpassingen van de risicoanalyse als gevolg van gewijzigde omstandigheden of controlebevindingen die afwijken van de verwachtingen.

6. Bepaling materieel belang

Onderdeel	Jaarrekening 200x	% Laag	% Hoog	€ Laag	€ Hoog
Winst voor belastingen	0	5	10		
Vlottende activa	0	5	10		
Kortlopende schulden	0	5	10		
Balanstotaal	0	0,5	2		
Omzet	0	0,5	2		
Eigen vermogen	0	1	5		

Totaal

Berekende materialiteit

De materialiteit wordt bepaald door voor de bovenstaande 6 criteria een range aan te geven waarbinnen de materialiteit zich beweegt. Vervolgens wordt een gemiddelde range bepaald waarbinnen de materialiteit wordt bepaald. Meewegend dat in de af te geven accountantsverklaring een mededeling wordt gedaan over het eigen vermogen en het resultaat, wordt de materialiteit vastgesteld op € xxxxxx. De controletolerantie wordt bepaald op € xxxxxx. Indien de interne beheersing van de cliënt te wensen overlaat en de risicoanalyse significante risico's laat zien dient de materialiteit lager te worden vastgesteld.